

HATÁRON TÚLI MAGYAR KÖNYVTÁRAK AZ EISZ-BEN

LENCSEŠ Ákos

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓ

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ (MTA KIK) szervezeti keretein belül működő Elektronikus Információszolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) 2001 óta segíti a magyar intézményeket az online szakirodalom elérésében. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) által biztosított céltámogatásnak köszönhetően 2019-ben 26 határon túli magyar intézmény számára nyílt lehetőség 5000 magyar e-könyv és további adatbázisok hozzáférésére. A programba bevont intézmények között települési könyvtárak, múzeumok, felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek egyaránt megtalálhatók. A Kárpát-medencében élő kétmillióshatáron túli magyarság szakirodalmi és közművelődési kiszolgálásának megfelelően az intézmények valamennyi határon túli területet lefedik: Erdély, Partium, Kárpátalja, Vajdaság, Felvidék, Muravidék mintegy húsz településén érhetők el az EISZ-en keresztül biztosított adatbázisok. Az EISZ Titkárság szakértői ütemezett helyszíni képzéseken mutatják be a szolgáltatásokat a kedvezményezett intézményekben, illetve egy kétnapos budapesti találkozó is segíti, hogy a határon túli könyvtárosok megismerkedjenek a nemzeti program működésével. A támogatás felhasználása egyszerre biztosítja a határon túli magyarság szakirodalmi és közművelődési ellátását, a kedvezményezett könyvtárak szolgáltatásainak bővítését, illetve az EISZ-nek mint nemzeti programnak a teljes magyarságot kiszolgáló stratégiai céljait.

Egyetemista koromnak elmaradhatatlan része volt a Könyvtártudományi Tanszék péntek délelőtti látogatása. Hagyományosan ekkor zajlottak az ELTE-hallgatók számára *Barátné Hajdu Ágnes* tanárnő órái az információkereső nyelvekről. A rendszeres, négy féléven keresztül tartó péntek délelőtti időpontnak egyszerű oka volt: az oktató számára a hét többi részét a szegedi Könyvtártudományi Tanszék vezetése kötötte le. A Tanárnő alakja és az órák egybeforrtak az Egyetemes Tizedes Osztályozás (ETO) fogalmával, és talán ennek köszönhető, hogy az egyik gólyabálon volt szerencsénk ETO-ba foglalt verset készíteni a számára. Az ETO-jelzeteken és az órai példákön keresztül azért lehetőségünk nyílt kicsit bepillantani a hódmezővásárhelyi és a szegedi világába is, és így az olykor a hosszú és nehezen kibogarászható jelzetek megteltek élettel. Ez is hozzájárulhatott ahhoz, hogy az órákkal és az ETO-val kapcsolatban nem kizárólag a Gólyavár felső emeletén az évfolyamtársakkal közösen töltött felkészülések maradtak meg bennem, és ma is személyesebb, nosztalgikus hangulatban tudok visszaemlékezni a képzésre.

Később, a szakmai vérkeringésbe bekapcsolódva szembesülhettünk azzal, hogy a Tanárnő az ETO mellett jóval szélesebb szeptével foglalkozik a szakmának – az olvasóköriktől kezdve a könyvtártörténeten és a nemzetközi kapcsolatokon át a határon túli magyar könyvtárügyig. 2015-ig a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete* (MKE) ügyekért felelős alelnöki posztját is betöltötte, és azóta is intenzíven dolgozik a határon túli magyar könyvtárosokkal tartott kapcsolatok ápolásán.¹ Ezért is választottam a *Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ* (MTA KIK) szervezeti keretein belül működő *Elektronikus Információszolgáltatás Nemzeti Program* (EISZ) 2019-ben elindult, a határon túli magyar intézményeket megcélzó programjának bemutatását.

Bevezetés

Az EISZ Nemzeti Program 2001 óta segíti a magyar közintézményeket az online szakirodalomhoz történő hozzáférésben. A program kezdetben csak egyetemek és akadémiai kutatóintézetek számára biztosított szolgáltatásokat, majd a konzorciumi kör bővülni kezdett a megyei könyvtárakkal, kórházakkal, nonprofit kutatóintézetekkel, szakkönyvtárakkal. A kezdeti időszakban a program elsősorban a nemzetközi adatbázisokra összpontosított. Kiemelten fontos tartalom volt az EISZ kínálatában a *Science Direct*, a *SpringerLink*, a *Web of Science*, az *Academic Search Complete*, de a fentiek mellett természetesen további szakirodalmi forrásokhoz is biztosított hozzáférést. A programban részt vevő egyetlen magyar szolgáltató az *Akadémiai Kiadó* volt, amely nemzetközi folyóirataival (és később szótáraival, majd könyveivel) nyert helyet az EISZ portfóliójában.²

Az EISZ Nemzeti Program 2012 óta a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ szervezetén belül működik. A szakmai felügyelet segítette a szakirodalmi kínálat bővülését: 2019-ben a nemzeti programon keresztül már több mint hatvan adatbázis érhető el, köztük a *Taylor & Francis*, a *Wiley* vagy a *Sage* folyóiratcsomagjai. Az évek során az EISZ a hazai könyvtárak legfontosabb partnerévé vált a szakirodalmi szolgáltatások tekintetében.³

A tartalom bővítés egyik fontos eleme volt a magyar tartalmak hangsúlyos megjelenése a kínálatban. 2016-ban az Akadémiai Kiadó mellett elsőként az *Arcanum Digitális Tudománytár* (ADT) kapott helyet a nemzeti programban a magyar adatbázis-szolgáltatók közül. 2018-ban a magyar szolgáltatói kínálat kiegészült a *L'Harmattan Digitális Adatbázissal*, a *Typotex Interkönyvvel* és a Tinta Kiadó által fejlesztett *Szó-Tudás-Tárral*, majd 2019-ben a Kronosz Kiadó, az Osiris Kiadó és a Szaktudás Kiadó teljes kiadványportfóliójával. Érezhető, hogy a magyar szakkönyvkiadók hosszas hezitálás után elszánták magukat arra, hogy a nyomtatott kiadványaik mellett a digitális világban is megjelenjenek. A kiadók tapasztalatai, és viselkedése egymást erősítve segíti és bátorítja őket a számukra szokatlan, sok újdonságot jelentő úton. 2020-ban várhatóan további magyar kiadók és adatbázis-szolgáltatók csatlakoznak a nemzeti programhoz.

Az EISZ intézményi köre

A magyar kínálat megerősödése nagy hatást gyakorolt az EISZ intézményi körének alakulására is. Megjelentek azok az intézmények, amelyek szakmai vagy anyagi megfontolásból korábban nem vettek részt a programban: múzeumok, levéltárak, települési könyvtárak és további intézmények jelentkeztek, és rövid időn belül több mint kilencven intézmény csatlakozott az előfizetői körhöz. A magyar e-könyves adatbázisok elsődleges forrást jelentenek a történészek, nyelvészek, néprajzkutatók és társadalomtudósok számára. Ugyanakkor a magyar kiadványokat a felsőoktatás sem nélkülözheti. A magyar tartalmakat kínáló adatbázisok az egyetemi kötelező irodalmat online módon használó hallgatóknak is új, jelentős forgalmat generáló könyvtári szolgáltatást jelentenek. A magyar adatbázisok így egyszerre segítik az EISZ stratégiai céljai között a tudományos tartalomszolgáltatást és a közművelődési feladatok ellátását. Az EISZ intézményi köre az 1. táblázat szerint alakult 2019 januárjában.

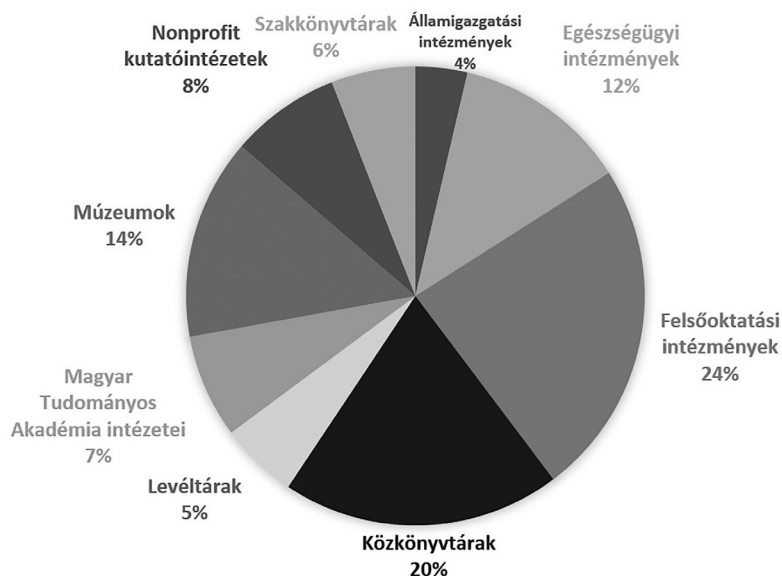
1. táblázat
Az EISZ intézményi köre 2019 januárjában⁴

<i>Az intézmény típusa</i>	<i>Az intézmények száma</i>
Államigazgatási intézmények	8
Egészségügyi intézmények	27
Felsőoktatási intézmények	52
Közkönyvtárak	43
Levéltárak	12
Magyar Tudományos Akadémia intézetei	16
Múzeumok	31
Nonprofit kutatóintézetek	17
Szakkönyvtárak	13
Mindösszesen	219

2016 és 2018 között 2 államigazgatási intézmény, 5 egészségügyi intézmény, 5 felsőoktatási intézmény, 23 közkönyvtár, 12 levéltár, 22 múzeum, 6 nonprofit kutatóintézet és 4 szakkönyvtár csatlakozott az EISZ-hez. Az intézményszám gyarapodása a közkönyvtári, levéltári és múzeumi szektorban egyértelműen a magyar tartalmak megjelenésének tudható be. Ezek az intézmények kizárólag magyar szolgáltatásokat igényeltek a nemzeti programon belül, de a többi intézménytípus esetén is számtalan példát láthatunk arra, hogy egy-egy könyvtár kizárólag az ADT hozzáférése miatt kérte felvételét az EISZ-be. Jól jelzi a felhasználói igényeket, hogy 2018-ban több mint

170, 2019-ben több mint 180 magyarországi intézmény férhetett hozzá az ADT-hez térítésmentesen az EISZ Nemzeti Programnak köszönhetően.

Az intézményi kör így jelentősen átalakult a nemzeti programon belül. Az intézménytípusok szerinti arányok az 1. ábra szerint alakultak 2019 elején.

1. ábra

Az EISZ intézményi körének intézménytípus szerinti arányai 2019 januárjában⁵

A határon túli magyarság helyzete

Az EISZ nemzeti programként nemcsak az országhatáron belül elhelyezkedő intézmények számára szeretne szolgáltatásokat biztosítani, hanem a határon túli magyar intézmények felhasználóinak is. Mielőtt a határon túli magyarság számára elindított projektet bemutatjuk, tekintsük át a külhoni magyarság demográfiai helyzetét, illetve a határon túli magyar könyvtárügy egyes vonatkozásait.

A határon túli magyarok számára vonatkozóan a legbiztosabb támpont a 2011-ben minden környező országban végrehajtott népszámlálás. A szakértők felhívják a figyelmet arra, hogy a népszámlálás során felvett adatok egyes esetekben pontatlanok lehetnek, kiigazításra szorulnak.⁶ Különösen nehézkessé teheti az adatok értelmezését az, hogy a nemzetiség önbevallásos adat, illetve megadása az adatfelvételek során nem volt kötelező. Így több esetben a nemválaszok megfelelő arányát becslésekkel számolják hozzá a ténylegesen felvett adatokhoz.⁷

A fenti problémák mellett más kérdések is felvetődhetnek a népszámlálási adatokkal kapcsolatban, ugyanakkor más, biztosabb adatforrás nem áll rendelkezésre.⁸

A 2011-ben lezajlott összeírásokat a teljességre törekvően *Kapitány Balázs* foglalta össze. Leírása alapján a határon túli, Kárpát-medencében élő magyarság létszáma mintegy kétmillió főre tehető.

A határon túli magyar lakosság legnagyobb része (1,2 millió fő) a mai Románia területén él. További nagy földrajzi egységek a Felvidék (458 ezer fő), a Vajdaság (251 ezer fő) és Kárpátalja (141 ezer fő). A fentiek mellett lényegesen kisebb számban élnek magyarok Ausztria, Horvátország és Szlovénia területén. Kapitány felhívja a figyelmet arra, hogy a határon túli magyarság számának csökkenése az elmúlt években kisebb mértékűvé vált más nemzetiségekhez képest.⁹

A határon túli magyarság számára a kulturális identitás megőrzése kiemelten fontos szempont. Erre igyekszik reflektálni a magyar könyvtárügy is. Az elmúlt években az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) koordinálásával képzési program indult határon túli magyar könyvtárosok számára¹⁰, az Országgyűlési Könyvtár szervezésében hamarosan tizedik alkalommal valósul meg a Könyvtár, ami összekötő ösztöndíjprogram.¹¹ A fentiek mellett több rendezvény is a határon túli magyar könyvtárosokat célozza meg, ilyen például a Magyar könyvtárosok világtalálkozója, a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciája. Határon túli könyvtárosok rendszeresen látogatják az MKE vándorgyűlését is – olyannyira, hogy 2012-ben „Az év fiatal Könyvtárosa-díj” Kovács Máté Alapítvány különdíját a szabadkai városi könyvtár akkori munkatársa, *Hicsik Dóra* nyerte el. A határon túli könyvtárak dolgozói így a hazai szakmai közegbe ágyazódva kapcsolódhatnak magyarországi programokhoz, tájékozódhatnak a szakmai újdonságokról és vehetnek részt a szakmai diskurzusokban.¹² Ezekben a folyamatokban az MKE is fontos katalizátora a kapcsolatok alakulásának. Ahogy Barátné Hajdu Ágnes nyilatkozott a kérdésről: *„Különlegesen fontos szerepet tölt be a külügyi feladatokban a határon túli magyar könyvtáros szervezetekkel való kapcsolattartás. Állandó meghívottjaik minden jelentős rendezvényünknek (vándorgyűlés, könyvfesztivál, konferenciák, továbbképzések), és egyre gyakrabban közreműködői is valamelyik nagy egyesületi eseménynek.”*¹³

ITM céltámogatás a határon túli intézmények számára

Az EISZ éves költségvetésének körülbelül felét a központi támogatás teszi ki, amelyet az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) keretein belül működő Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) biztosít. A központi költségvetés fedezi az adatbázisok százalékos támogatását, illetve az EISZ további szolgáltatásait (pl. a COMPASS adatbázist). Az EISZ nemzeti programként nem kizárólag magyarországi intézmények számára szolgáltat, azonban egészen 2018-ig arányaiban mégis meglehetősen csekély számban vettek részt határon túli intézmények a programban.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium 2018 második félévében biztosított céltámogatást az EISZ számára, hogy határon túli magyar intézményeknek nyújtson lehetőséget az online szakirodalmi és közművelődési források elérésére. Ennek kö-

szönhetően a határon túli intézmények 2019. évi adatbázis-előfizetését 100%-ban támogatja az EISZ. A támogatás vonatkozik a rendszerhasználati díjra, illetve az EISZ keretében korábban igényelt, nemzetközi adatbázisokra is annak a hat intézménynek az esetében, amelyek korábban is tagjai voltak a nemzeti programnak. A projekt folyamatosan zajlik újabb intézmények bevonásával, jelen írásban a 2019. május 13-i adatoknak megfelelően mutatjuk be az eredményeket.

2018-ig hat határon túli intézmény volt tagja az EISZ-nek: az Erdélyi Múzeum-Egyesület, az Európa Kollégium Egyetemista Központ, a Fórum Kisebbségkutató Intézet, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem.

Az ITM céltámogatásának köszönhetően további húsz határon túli intézmény vehet részt a nemzeti programban, így a külföldi magyarság minden jelentősebb településen hozzáférhet több mint 5000 magyar e-könyvhöz: az Akadémiai Kiadó, a Kronosz Kiadó, a L'Harmattan Kiadó, a Mentor Kiadó, az Osiris Kiadó, a Szaktudás Kiadó, a Tinta Könyvkiadó és a Typotex Kiadó online e-könyves adatbázisaihoz, illetve az Arcanum Digitális Tudománytárhoz.

A programba bevont intézmények között települési könyvtárak, múzeumok, felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek egyaránt megtalálhatók. Az intézmények kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy valamennyi határon túli régióban elérhetőek legyenek az EISZ-en keresztül biztosított magyar nyelvű e-könyves adatbázisok. 2019 májusában 8 felsőoktatási intézmény, 8 közkönyvtár, 3 múzeum, 2 kutatóintézet és 1 szakkönyvtár vett részt a határon túli intézményeket megcélzó programban. Az ITM céltámogatás keretében további négy intézmény csatlakozása volt folyamatban ebben az időszakban. A projekt keretében a négy további csatlakozóval együtt 26 intézmény számára biztosítja az EISZ a szolgáltatások hozzáférését.

2. táblázat

Határon túli intézmények megoszlása ország és intézménytípus szerint¹⁴

<i>Az intézmény típusa országonként</i>	<i>Az intézmények száma</i>
Románia	12
Felsőoktatási intézmény	5
Közkönyvtár	2
Múzeum	3
Nonprofit kutatóintézet	1
Szakkönyvtár	1
Szerbia	4

HATÁRON TÚLI MAGYAR KÖNYVTÁRAK AZ EISZ-BEN

Felsőoktatási intézmény	1
Közkönyvtár	3
Szlovákia	4
Felsőoktatási intézmény	1
Közkönyvtár	2
Nonprofit kutatóintézet	1
Szlovénia	1
Közkönyvtár	1
Ukrajna	1
Felsőoktatási intézmény	1
<i>Mindösszesen</i>	<i>22</i>

A 2. táblázatban látható, hogy az intézmények országok szerinti megoszlása tükrözi a magyarság demográfiai adatait. A legtöbb intézmény így Romániában, Szlovákiában és Szerbiában található. A romániai területen elsősorban az erdélyi településeken, Szerbiában pedig Észak-Vajdaságban találhatók nagyobb számban az érintett intézmények közül. Ezek mellett természetesen Partium, Bánát és Dél-Vajdaság települései is bekapcsolódtak a programba. A projektben Kolozsvár adja a legtöbb intézményt, minden más település egy, ritkább esetben két intézménnyel szerepel a programban.

Az EISZ Titkárság szakértői ütemezett helyszíni képzéseken mutatták be az szolgáltatásokat a kedvezményezett intézményekben. Emellett az újonnan csatlakozó tagintézmények munkatársai Budapesten kétnapos rendezvény keretében ismerkedhettek meg az EISZ működésével és a nemzeti program keretében elérhető szolgáltatásokkal. A két nap során bemutatkoztak a programba bevont magyar szakkönyvkiadók és adatbázis-fejlesztők, illetve ismertetésre kerültek az MTA Könyvtár és Információs Központ által biztosított kutatástámogató szolgáltatások.

Az EISZ tagintézményi köréhez 2019 májusában a 3. táblázat szerinti határon túli intézmények tartoznak. Az intézmények túlnyomó része kizárólag az ITM céltámogatásnak köszönhetően tudja biztosítani az e-könyvek elérését a felhasználói számára.

3. táblázat

Határon túli intézmények az EISZ Nemzeti Programban 2019. május 13-án¹⁵

<i>Az intézmény típusa</i>	<i>Az intézmény neve</i>	<i>Központi telephely</i>	<i>Ország</i>
Közkönyvtár	Bocatus János Könyvtár	Kassa	Szlovákia
Közkönyvtár	Bod Péter Megyei Könyvtár	Sepsiszentgyörgy	Románia
Múzeum	Csíki Székely Múzeum	Csíkszereda	Románia

Nonprofit kutatóintézet	Erdélyi Múzeum-Egyesület	Kolozsvár	Románia
Felsőoktatási intézmény	Európa Kollégium Egyetemista Központ	Újvidék	Szerbia
Nonprofit kutatóintézet	Fórum Kisebbségkutató Intézet	Somorja	Szlovákia
Múzeum	Haáz Rezső Múzeum	Székelyudvarhely	Románia
Felsőoktatási intézmény	Hittudományi Főiskola és Papnevelő Intézet	Gyulafehérvár	Románia
Felsőoktatási intézmény	II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola	Beregszász	Ukrajna
Szakkönyvtár	Jakabffy Elemér Alapítvány	Kolozsvár	Románia
Közkönyvtár	Juhász Erzsébet Könyvtár	Topolya	Szerbia
Felsőoktatási intézmény	Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet	Kolozsvár	Románia
Közkönyvtár	Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ	Lendva	Szlovénia
Felsőoktatási intézmény	Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem	Marosvásárhely	Románia
Közkönyvtár	Matej Hrebenda Könyvtár	Rimaszombat	Szlovákia
Felsőoktatási intézmény	Partiumi Keresztény Egyetem	Nagyvárad	Románia
Felsőoktatási intézmény	Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem	Kolozsvár	Románia
Felsőoktatási intézmény	Selye János Egyetem	Révkomárom	Szlovákia
Közkönyvtár	Szabadkai Városi Könyvtár	Szabadka	Szerbia
Múzeum	Székely Nemzeti Múzeum	Sepsiszentgyörgy	Románia
Közkönyvtár	Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár	Székelyudvarhely	Románia
Közkönyvtár	Vajdasági Magyar Művelődési Intézet	Zenta	Szerbia

Az újonnan csatlakozó intézmények között több kisebb települési könyvtár is található. Az ő esetükben általában nem álltak rendelkezésre korábban előfizetési online adatbázisok. Számukra az EISZ által felkínált lehetőség így nemcsak egy új, addig hiányzó szolgáltatási igény kielégítését jelenti, hanem egyben a szakmai fejlődéshez, a jobb adatbázis-ismerethez is hozzájárul. Előfordult, hogy könyvtárak az adatbázis-

szolgáltatás miatt igényeltek fix IP-címet, de több esetben helyszíni adatbázis-használati tréningre is sor került. A képzésekre a Fórum Kisebbségkutató Intézetben, a Juhász Erzsébet Könyvtárban, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen és a Selye János Egyetemen került sor. Látható, hogy a képzést befogadó intézmények elsősorban a felsőoktatáshoz köthetők. A továbbiakban a titkárság munkatársai a közkönyvtárakra és a múzeumokra összpontosítva szervezik a tréningeket.

A helyszíni képzések és a kétnapos budapesti találkozó nagy segítséget jelent abban is, hogy a határon túli könyvtárosok megismerkedjenek a nemzeti program működésével, személyes kapcsolatok alakuljanak ki. Ez elősegítheti azt is, hogy az EISZ szolgáltatásaival korábban nem találkozó könyvtárosok könnyebben megfogalmazzák kérdéseiket, javaslataikat, és így segítsék a céltámogatás tényleges, igényekhez igazított hasznosulását.

Összefoglalás

A projekt koncepciója, hogy a határon túli magyar intézmények és így a határon túli magyar közösségek számára online szakirodalmi és közművelődési forrásokat biztosítson. A céltámogatás terhére a határon túli intézmények adatbázis-előfizetését 100%-ban támogatja az EISZ, de emellett több más cél is teljesülhet a nemzeti programban. Így például lehetőség nyílt a nemzeti programban már korábban részt vevő intézmények adatbázis-hozzáféréseinek bővítésére; az adatbázis-használat elősegítése egyéni konzultációk és tréningek szervezésére; illetve sikerült több határon túli intézményt bevonni az EISZ-be.

A projekt értékelésekor lehetőség nyílik majd a támogatás hasznosulásának vizsgálatára: az intézményi körrel lefolytatott konzultációk, az adatbázis-használati adatok elemzése biztosíthatja, hogy pontos kép alakuljon ki a könyvtári adatbázisok kezeléséről. A továbbiakban a szakértői és a finanszírozó hatóságokkal folytatott egyeztetés teremtheti meg a projekt célzott folytatását – például az intézményi kör vagy a szolgáltatási kínálat bővítését –, és az ahhoz szükséges források biztosítását.

Az ITM által biztosított céltámogatás keretében 2019-ben 26 határon túli intézmény férhet hozzá 5000 magyar e-könyvhöz és további adatbázisokhoz. A támogatás felhasználása így egyszerre segíti a határon túli magyarság szakirodalmi és közművelődési ellátását, a kedvezményezett könyvtárak szolgáltatásainak bővítését, illetve az EISZ-nek mint nemzeti programnak a teljes magyarságot kiszolgáló stratégiai céljait.

Irodalom és jegyzetek

1. PEGÁN Anita: „Kíváncsi vagyok arra, hogy mi történik máshol”. Beszélgetés Barátné Hajdu Ágnessel, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete külügyekért felelős alelnökével. =

- Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 19. évf. 8. sz. 2010. 38–47. p. Forrás: http://epa.oszk.hu/01300/01367/00234/pdf/EPA01367_3K_2010_08_38-47.pdf [2019. június 20.]
2. DÉR Ádám – LENCSES Ákos: Az EISZ Nemzeti Program szerepe a könyvtárak külföldi szakirodalommal való ellátásában. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 64. évf. 5. sz. 2017. 241–246. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/972/10385> [2019. június 20.]
  3. LENCSES Ákos – SÜTŐ Péter: Online tartalmak konzorciumi beszerzése. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 27. évf. 11. sz. 2018. 28–33. p. Forrás: http://epa.oszk.hu/01300/01367/00308/pdf/EPA01367_3K_2018_11_028-033.pdf [2019. június 20.]
  4. Forrás: saját szerkesztés az EISZ nyilvántartása alapján.
  5. Forrás: saját szerkesztés az EISZ nyilvántartása alapján.
  6. HABLICSEK László: A Kárpát-medencei magyarság előreszámitása 2021-ig. = Demográfia, 48. évf. 1. sz. 2005. 83–109. p. Forrás: <http://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografia/article/view/583/729> [2019. június 20.]
  7. KAPITÁNY Balázs: Kárpát-medencei népszámlálási körkép. = Demográfia, 56. évf. 1. sz. 2013. 25–64. p. Forrás: <http://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografia/article/view/368/601> [2019. június 20.]
  8. LENCSES Ákos: A nemzetiségi statisztika forrásai. = Könyvtári Levelezőlap, 22. évf. 12. sz. 2010. 13–15. p. Forrás: http://epa.oszk.hu/00300/00365/00107/pdf/EPA00365_Konyvtari_Levelezo_Lap_2010_12.pdf [2019. június 20.]
  9. KAPITÁNY Balázs: i. m.
  10. HANGODI Ágnes: A határon túli magyar könyvtárosok továbbképzése – folytatás határokon kívül. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 24. évf. 3. sz. 2015. 3–6. p. Forrás: http://epa.oszk.hu/01300/01367/00265/pdf/EPA01367_3K_2015_03_03-06.pdf [2019. június 20.]
  11. REDL Károly: „Könyvtár, ami összeköt” 2011–2015. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 25. évf. 7. sz. 2016. 29–32. p. Forrás: http://epa.oszk.hu/01300/01367/00280/pdf/EPA01367_3K_2016_07_029-032.pdf [2019. június 20.]
  12. HARASZTI Pálné: A Magyar Könyvtárosok Egyesületének kapcsolatrendszere a határon túli magyar könyvtárosokkal. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 14. évf. 7. sz. 2005. 3–7. p. Forrás: <http://epa.oszk.hu/01300/01367/00067/pdf/01konyvtarpolitika.pdf> [2019. június 20.]
  13. PEGÁN Anita: i. m.
  14. Forrás: saját szerkesztés az EISZ nyilvántartása alapján.
  15. Forrás: saját szerkesztés az EISZ nyilvántartása alapján.

Lencsés Ákos a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Program Intézményi Koordinációs Osztály osztályvezető főkönyvtárosa, az ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskola Könyvtártudományi Doktori Program doktorjelöltje, a Kodolányi János Egyetem Kulturális Tanulmányok Tanszék óraadó oktatója.

ORCID: 0000-0003-4461-1105